Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St Jersey City, N.J 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 149. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 10-го СЕРПНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 10, 1982 No. 149. VOL. LXXXIX.

Завершується підготова до ЮМПЗ

Ню Йорк, Н.Й. (Роман Юзенів). — Ювілейна Міжкрайова Пластова Зустріч (ЮМПЗ), що розпічнеться у цю суботу, 14-го серпня ц.р., на пластовій оселі „Вовча Тропа" в Іст Четемі, Ню Йорк, є продовженням відзначувань 70-ліття Пласту, які почалися Зустріччю в Австралії і завершаться Зустріччю в Европі влітї 1983 року.

До цієї пори зголосилося около 1,500 учасників, більшість із них — новацтво, юнацтво і старше пластунство.

Організаційна комісія ЮМПЗ, під головством пл. сен. Андрія Ластовецького, працює вже від вересня минулого року над підготовою цієї Зустрічі.

Перша пластова зустріч відбулася у 1924 році на верху „Писаний Камінь" у Карпатах. Взяло участь 72 пластунів із Верховним Отаманом — Сірим Левом на чолі.

Ювілейні Міжкрайові Пластові Зустрічі, починаючи з 1957 року відбуваються у ЗСА і Канаді напереміну, щоп'five років. Зустріч в 1978 році відбулася на заході Канади, і в ній взяло участь 1,019 учасників. Остання Зустріч у ЗСА — це була ЮМПЗ на „Вовчій Тропі" в 1972 році, при участи 2,215 пластунів і пластунок.

Головна Пластова Булава проголосила на цей ювілейний рік клич „Пластова одність і братерство", а гасло ЮМПЗ-82 — це слова Миколи Руденка — „Минулого не можна відібрати в є і ще майбутнє". Пласт діє тепер в Канаді, ЗСА, Аргентині, Великобританії, Німеччині, та Австралії.

На ЮМПЗ діятимуть наступні табори, що їх тут подано з комендантами: новачок - пл. сен. Соня Слободян; новаків - ст. пл. Тарас Ковч; юначок - ст. пл. Марійка Мотиль; старшого пластунства - ст. пл. Христя Панчук; сеніорату - пл. сен. Теодозій Крупа; і Пластприяту і гостей - п. Петро Бокало.

На Зустрічі будуть також представники українських молодечих організацій і етнічних скавтів.

Команда ЮМПЗ-82: комендант - пл. сен. Всеволод Гнатчук; І заступник - пл. сен. Роман Копач; ІІ заступник (виховні справи) - пл. сен. Олег Гордієнко, ІІІ заступник (адміністраційні справи) - пл. сен. Андрій Ластовецький; бунчужний - ст. пл. Борис Лоза; писар - ст. пл. Наталка Лончина; капеляни - пл. сен. о. Богдан Смик і пл. сен. о. Артемій Селепина; архівар - пл. сен. Ігор Король; скарбник - пл. сен. Дмитро Косович. Працюватиме теж понад 25 референтів.

Святочне відкриття Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі відбудеться у неділю, 15-го серпня ц.р., в годині 9-ій ранку.

Атакують „Буковинський Курінь" і його творців

Джерзі Сіті, Н.Дж. — У „Літературній Україні" з 22-го липня ц.р. появилася довга стаття за підписом І. Гришин-Грищука п.н. „Дорогою зради", в якій автор розправляється в типовий спосіб з організаторами відомого у Другій світовій війні „Буковинського Куреня", який враз з іншими військовими українськими частинами відограв велику ролю у визвольних змаганнях.

Причиною того нового пашквілю совєтських журналістів є спогади учасників тих днів, які появилися друком у ЗСА, і примірників яких завжди приділено в Україні. Автор статті у „Літературній Україні" не подає, чи це саме спомини викликали у нього таке обурення, але, закидаючи їм фальшування в загальному, побоюється, що вони „поширюють серед українських еміґрантів леґенди, буцім то боролися вони проти чужоземних загарбників".

Ціла лють Гришина-Грищука виливається в статті в першу чергу на організаторів „Буковинського Куреня" — Ореста Зибачинського і Петра Войновського, зокрема на останнього, який очолював курінь. У статті представлено буцім то історія ОУН і збройного націоналістичного спротиву в часі Другої світової війни на Буковині, включно із „побідою" Червоної армії.

Розуміється все представлено у світлі інтересів і служіння чужим розвідкам в спосіб добре відомий з усіх статтей проти „буржуазних націоналістів".

В Ню Джерзі відбудеться Український фестиваль

Вернон, Н. Дж. — У місцевому великому „Парку активностей" відбудеться вперше Український фестиваль в рамках Міжнародних фестивалів, в неділю, 29-го серпня ц.р.

Міжнародні фестивалі триватимуть від 18-го серпня до 6-го вересня у приміщеннях парку у великому шатрі, що може помістити біля 5,000 глядачів; парк має багато розваґових влаштувань для дітей і старших. Організатори сподіваються, що Український фестиваль притягне багато глядачів.

У його програмі виступить відома оркестра „Іскра", в якій грають Олесь та Богдан Кузишини, Олесь Бундзяк та Ярослав Палилик, група бандуристів „Гомін" з Ню Джерзі, під проводом Вол. Юркевича, танцювальний ансамбль „Воля" з Картерету, Н. Дж., музичний ансамбль „Дніпро" і танцювальна група СУМ з Пассейку, Н. Дж.

Програма Українського фестивалю буде проходити без перерви від години 12-ої полудня до 11-ої вечора.

В рамках Міжнародних фестивалів плянується ще окремі дні присвячені народній музиці та виступам німців, поляків і ірляндців.

Плянують видати Українську Літературну Енциклопедію

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Українська преса з СССР подала вістку, що в Україні будуть видавати в п'ятьох томах Українську Літературну Енциклопедію.

Її підготовкою займається Інститут літератури імені Т. Шевченка при Академії Наук та головна редакція Української Радянської Енциклопедії. Редакційну колеґії очолив Микола Бажан, а до неї входять між іншими також Олесь Гончар, Павло Загребельний і Борис Олійник. Розуміється, вже у перших вістках про це заплановане видання пишеться, що енциклопедія буде подавати „широкі відомості з історії української літератури, особливо її розвитку в радянський час, - у нерозривному зв'язку з літературами інших народів СРСР, насамперед із російською літературою, а також міститиме інформацію про літератури зарубіжних країн усіх континентів, розкриваючи їхні сучасні та історичні зв'язки з українською літературою".

В повідомленнях підкреслюється „символізм" відзначення 60-річчя утворення СССР і рівночасне проголошення започаткування того видання. Тому теж в енциклопедії будуть головне місце присвячувати висвітленню сучасного літературного процесу, „проблем теорії і практики соціялістичного реалізму". Плянована Українська Літературна Енциклопедія має бути немов продовженням Української Радянської Енциклопедії з участю тих самих співробітників.

Появилася автобіографія М. Грушевського з 1926 року

Ню Йорк, Н.Й. — Накладом Українського Історичного Товариства, в серії „Грушевськіяна", появилася „Автобіографія" Михайла Грушевського з 1926 року за редакцією і з примітками Любомира Винара, видатного дослідника життя і діяльности найвидатнішого українського історика. Є це київська автобіографія М. Грушевського, яку в 1930-их роках вилучено з совєтських бібліотечних фондів в Україні і знищено. Видання складається з таких частин: вступ Л. Винара, автобіографія, студія Л. Винара „Автобіографія М. Грушевського з 1926 року", додаток — М. Грушевський „Як я був колись белетристом" (із 1928 року).

Д-р Л. Винар аналізує у своїй праці причини повороту М. Грушевського в Україну у 1924 році і на основі глибинної аналізи джерел видвигає нові гіпотези відносно цієї важливої події, а також переводить порівняння між львівською автобіографією Грушевського з 1906 року і київською з 1926 року.

Автобіографія Грушевського з 1926 року є одним зі найважливіших джерел до вивчення життя і творчости найвидатнішого українського історика і суспільного діяча в ХХ століттї.

УІТ плянує у дальших випусках „Грушевськіяни" містити передруки рідкісних праць М. Грушевського, а також нові праці про його життя і творчість. У зв'язку з відзначенням 50-ти ліття смерти М. Грушевського у 1984 році, УІТ запланувало видання окремого збірника і інших видань, присвячених М. Грушевському. Видання київської автобіографії Грушевського, яке вийшло обмеженим накладом, коштує 6.50 дол. За мовлення враз з грошовим переказом треба висилати на адресу Адміністрації „Українського Історика": „Ukrainian Historian, P.O. Box 312, Kent, Ohio 44240.

ІЗРАЇЛЬ ДОМАГАЄТЬСЯ ҐАРАНТІЙ ВИВЕДЕННЯ ПОВСТАНЦІВ ПВО

Єрусалим, Ізраїль.—Ізраїльські офіційні чинники, не маючи довір'я до переговорів про виведення повстанських частин Палестинської Визвольної Організації з Бейруту на підставі переговорів американського висланника на Близькому Сході Филипа Габіба і представників ПВО, домагаються ґарантії, що американські вояки, французькі й італійські, які під час евакуації мали б служити як перші частини так званого мирового корпусу в Лівані, дадуть собі раду і допильнують, щоб повстанці Ясіра Арафата забрались у визначеному часі з Бейруту.

Як відомо, ливанські чинники і співробітники Ф. Габіба заявили в кінці минулого тижня, що договір у справі відтягнення із західньої частини Бейруту повстанців ПВО наближається до завершення і що перші частини ПВО почнуть покидати місто вже в половині цього тижня.

Покищо точно не відомо куди бійці Я. Арафата будуть евакуатися, але, за всіма правдоподібностями, більша частина з них перейде до Єгипту, а меншість поселиться в Йордані, а може навіть в Сирії. Сирія покищо мовчить і не прозраджує своїх плянів супроти ПВО, але король Йордану Гуссейн заявив, що він може прийняти на свою територію тих повстанців, які раніше посідали громадянство тієї країни і тільки, як цивільних поселенців без зброї і без плянів вести дальшу боротьбу з Ізраїлем.

Прем'єр-міністер ізраїльського уряду Менахем Беґін погодився на бажання Ізраїля державного секретаря З'єднаних Стейтів Америки Джорджа Шульца, відповідаючи таким шляхом на пропозицію Ф. Габіба. Притому Беґін заявляє у листі до Шульца, що Ізраїль погодиться, щоб 6,000 повстанців ПВО залишилися у бункерах у західній частині Бейруту аж до прибуття міжнародного корпусу миру. Це погодження розціниється у політичних колах як поступ ку ізраїльського уряду, бо раніше міністерство оборони в Єрусалимі категорично вимагало, щоб повстанці перші покидали Бейрут, заки ще займуть свої позиції вояки мирного корпусу.

Однак Ізраїль домагається від ЗСА, Франції і Італії ґарантії, що Я. Арафат і його військові частини вже таки першого дня після прибуття мирного корпусу, який тимчасово складатиметься з названих трьох держав, розпочнуть евакуацію Бейруту, бо в протилежному випадку ізраїльські війська змусять із до цього кроку силою зброї.

Якщо, однак, міжнародний корпус не дасть собі ради з ПВО, він повинен вийти з Бейруту і дати можливість ізраїльській армії розпочати головну офензиву проти ПВО. Виступаючи в радіо Беґін заявив, що така ґарантія для Ізраїля— конечна, бо що зроблять малі міжнародні частини, як, наприклад, палестинці відмовляться покидати місто і вирішать прийняти бій в Бейруті. „Ні не можемо стріляти тоді американських, французьких чи італійських вояків, які стоятимуть евентуально між нами і ПВО",—заявив Беґін.

Вміжчасі ізраїльська артилерія час від часу обстрілює позиції повстанців, але це тільки для того, щоб „пригадати їм нашу тут присутність",—заявив один з ізраїльських старшин західним кореспондентам. Знову ж Я. Арафат побоюється, що під час евакуації мусульмани можуть влаштувати їм „кровавий купель", а християнська міліція також розправлятиметься з мусульманами у західній частині міста, особливо з тими, які досі всецільо підтримували ПВО.

Ізраїльський міністер оборони Арієль Шарон заявив, що покищо немає жадної домовлености про евакуацію ПВО і тому Ізраїль діятиме дуже обережно, бо за ширмою міжнародного корпусу миру, палестинці замість „пакуватись", приготовлятимуться до боротьби з ізраїльською армією.

В ІТАЛІЇ ЗАСУДЖЕНО 87 ТЕРОРИСТІВ, членів організації Фронтова лінія, поміж якими був також син одного із італійських колишніх міністрів. Усіх терористів засуджено за збройні напади в роках від 1976 до 1979. Ця організація є ідеологічно споріднена із Червоними бриґадами.

В МОСКВІ ЗАБОРОНИЛИ АМЕРИКАНСЬКИМ дипломатам купатися у ріці Москва та перебувати на її побережжі у відплату за те, що містечко Глен Ков рішило не допускати совєтських дипломатів, що мають там посілість, до користування тамошніми пляжами та спортовими площами. Американським дипломатам заборонили тепер доступ ріки Москви шість миль на північ від міста. Це місце відоме як „пляжа дипломатів". Наразі немає заборони користуватися в Москві тенісовими кортами, а гольфової площі там взагалі немає.

Яр Славутич став лавреатом

Едмонтон, Альта. — Нещодавно відновлена Українська Могилянсько-Мазепинська Академія нагородила визначного українського поета Яра Славутича званням лавреата, 1982.

Яр Славутич народився 1918 року у південній Україні. В 1940 році закінчив Запорізький Педагогічний Інститут. Під час Другої світової війни брав участь у підпільному визвольному русі. Переїхавши до Америки 1949 року, закінчив Пенсильванійський університет в 1955 році з науковим ступенем доктора філософії. Після цього протягом п'ятьох років він викладав в школі в Монтереї, Каліф.

В 1960 році переїхав Яр Славутич до Канади. Відтоді живе в Едмонтоні, де в Альбертському університеті викладає українську мову й літературу, а також займається розгорненою науковою працею, виступаючи з доповідями на науко-

(Закінчення на стор. 3)

ПІСЛЯ ПРОТЕСТІВ, ГОЛОДІВКИ Й ДЕМОНСТРАЦІЇ ДЕМЯНЮКА ЗВІЛЬНЕНО З ТЮРМИ

Клівленд, Огайо (О.Г.). — В справі арешту Івана Демянюка, обвинуваченого за участь у винищуванні жидів під час Другої світової війни, в „Свободі" були вже дві нотатки: одна за пресовою агенцією, друга-непідписана, отже редакційна. Якщо мова про другу, то слід тільки уточнити, що натяк на „голоси клівлендської (американської) преси" з дня 17-го червня 1982 року, вже не актуальний. Того дня переставала виходити газета „Клівленд Пресс", так, що тепер Клівленд має вже тільки один щоденник, „Клівленд ПлейнДілер".

Досі в цій газеті появилося сім вісток у справі теперішнього зааретування Демянюка. Чотири з цих звістів походять з під пера Стефані Сол, а три, непідписані.

Ось ці заголовки в хронологічному порядку: 13-го липня (Стефанія Сол): „Демянюк не з'явився на переслухання, його пошукують"; 20-го липня (Стефанія Сол): „Демянюка зловили як він прийшов на побачення з Баттісті;" 21-го липня (Стефанія Сол): „Дем'янюк не приймає їжі, переведений до в'язничої лічниці"; 22-го липня (новинка): „Демянюк переведений до в'язниці повіту Лейк"; 23-го липня (Стефанія Сол): „ЗСА можуть перевезти і насильно відвезти Демянюка"; 30-го липня (вістка); „Панель наказав звільнити Демянюка;" 31-го липня (новинка): „Демянюк у доброму стані в лічниці".

До другого репортажу Стефані Сол додана тришпальтова світлина трьох дорослих дітей Демянюка — Івана молодшого, Ірини та Сильвії, замужем Джолта Джана Мартіна вихода з клівлендського федерального будинку, після арешту їхнього батька, а третій репортаж цієї самої С.Сол ілюструє світлина цих же трьох дітей, як вибувають перед будинком Оселеду справедливости голодівку солідарности зі своїм батьком.

До цього треба додати, що за час 11 днів свого увязнення Демянюк не сходив з екрану клівлендських телевізійних русел, які, між іншим, подавали кадри з української демонстрації в користь Демянюка, що відбулася в понеділок, 26-го липня, в центрі міста. Телевізійні русла були теж першими, що подали вістку про несподіване звільнення Демянюка 30-го липня; русло ч. 8. . тричі проголошувало цю вістку під час програми, не враховуючи сцени звільнення, як жінка Демянюка серед сліз і терпких слів розчарування, старається вдержати в рівновазі ослабленого 11-денною голодівкою чоловіка.

Як відомо, минулого року клівлендський федеральний суддя, Френк Баттісті, засудив Івана Демянюка за неправдиві дані в процесі натуралізації і за згодані злочини в концентраційному таборі Треблінка в Польщі. Сталося так, хоч панівним резонансом повинні б були бути слова адвоката Дж. Мартіна: „Ніхто не прийшов на розправі до підсудного, не показав на нього пальцем і не сказав: „То був ти!..." — а представлену прокуратурою нібиоригінальну виказку Демянюка з концентраційного табору, совєти неґайно забрали назад, як тільки адвокат Дж. Мартін зажадав її для графологічної провірки.

В червні цього року 6-ий Дистриктовий суд затвердив рішення судді Баттісті, але — цитуємо слова вістки С.Сол з 20-го липня: „Цей же суд відклав виконання депортації Демянюка з уваги на відклик до Верховного Суду".

Не зважаючи на таке відложення, дистриктовий директор Служби іміґрації й натуралізації А.Д.Маєр, визначив для Демянюка депортаційне переслухання на 12-го липня, а коли він не з'явився, видав наказ арештувати Демянюка. На другий день уранці Демянюк чекав на адвоката Мартіна так, щоб разом з ним прохати суддю Баттісті не допустити до арешту — але функціонарі Служби іміґрації й натуралізації випередили його й арештували.

Адвокат Мартін просив іміґраційного суддю Адольфа Анджеліллі, щоб той припинив справу депортації Демянюка, бо іміґраційний суд не мав юрисдикції у справі, в якій 6-тий Дистриктовий суд, під час відклику до вищих інстанцій, не видав остаточного рішення.

Розв'язка прийшла аж тоді, коли адвокат Мартін заапелював до Апеляційного уряду в справах іміґрації, у Вашинґтоні.

З цього уряду прийшло рішення, що Демянюк повинен бути звільнений, бо його справа знаходиться в стадії апеляції його денатуралізації у Верховному Суді ЗСА, як повідомила газета „Клівленд Плейн Ділер", з 30-го липня 1982 року.

Отже, як сказано в нотатці „Свободи" з 29-го червня, йде про прецедент — без уваги на правні, моральні та інші аспекти справи.

Котрий прецедент переможно закоріниться: такий, що дасть змогу, не зважаючи на неправдивість доказових матеріялів, якнайбільше засуджувати й депортувати — чи може протилежний, який засуджуватиме тільки справжніх злочинців, а невинних звільнятиме.

Українці вирощують квіти

Москва. — Як подає совєтський журнал „Селянське Життя", в Україні тепер багато громадян переконалися на вирощуванні квітів замість ярини.

Це з того приводу, що квіти у містах є дуже корисним фінансово і можна на ньому заробити куди краще, як на продажу ярини.

Як відомо, громадянам СССР можна мати малу частину землі для себе, і українські робітники використовують ту можливість на плекання городів з квітами.

В деяких випадках, обуриться „Селянське Життя", стинають навіть овочеві дерева, щоб на тому місці плекати квіти. Журнал п'ятнує також те, що українські селяни використовують для своїх цілей воду, електрику та інші споруди, призначені для колгоспів. Дають приклади, що один колгоспник має оранжерію величиною 1,300 квадратових футів, а одна колгоспниця за продаж квітів могла купити своїм синам автомобілі, помимо того, що вони не мають праці.

В Америці

СТЕЙТОВЕ УПРАВЛІННЯ ВУЛИЧНОГО руху в Трентоні, Ню Джерзі, підтримало ухвалу адміністрації містечка і околиці Вудбрідж заборонити на вулицях пішоходам і автоводіям уживати навушники з радіо, коли людину глушить музика і вона не в стані чути сигнали осторогу від інших авт. Заборону видано на тій підставі, що навушники загрожують безпечній їзді і безпеці пішоходів. Ричард Кузняк, радний з Міддлсекс повіту, був внескодавцем цього законопроєкту. Згідно з новим законом, кара в 50 долярів і навіть ув'язнення до 15-ти днів будуть накладені на того, хто слухатиме радіо, маючи обидва навушники на вухах під час чи то ходіння по вулицях, чи при біганні, їзді на ровері чи в автомобілі.

ПРИНСТОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ може похвалитися великим осягом у фінансовому відношенні, найбільшим за останні 42 роки часу, бо цьогорічна грошова збірка на різні цілі університету дала понад 10 мільйонів долярів. На кінцеву дату збірки, 3-го червня, сума осягнула 10,379,704 дол., — повідомив директор програми річних пожертв. Програму започатковано 42 роки тому.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР попросив федерального суддю в четвер, 5-го серпня, відбути переслухання в справі Джана Гінклі, мол., який вряз відсидів свої приписані 50 днів у психічному відділі лікарні після того, як його визнала лава присяжних невідповідальним за замах на життя президента Роналда Реґена, поранення його і ще трьох осіб, — через психічну хворобу. Як відомо, його звільнено від вини 21-го червня, ц.р., і він начебто є на лікуванні. Але за законами американського судівництва, такі колись підсудні переступники після 50-ти днів лікування можуть вийти на волю з лікарні, якщо вони вже здорові. Сам Гінклі, на пораду адвоката і родини, відмовився від свого права вийти із шпиталю, бо серед населення є незадоволення вироком невинности для нього. Через це оборонець та родина Гінклі воліє деякий час вичекати, а не дратувати ще більше американську публіку передчасним випуском на волю цього молодого незрівноваженого чоловіка. Проте прокуратор настоює на переслуханні Гінклі вже тепер, після 50 днів у психіатричній лікарні, щоб згодом, скориставшись з „технічних недотримань"умов закону, на підставі яких його перебування в шпиталі, Гінклі не закинув „неправильностей" щодо його особи та не вимагав різних „сатисфакцій". Його мають визнати „безпечним" або „небезпечним" ще таки тепер.

ГОЛОВНИЙ КОРЕСПОНДЕНТ „ІЗВЄСТІЙ" у Вашінґтоні Мелор Стуруа, що перебуває тепер у Совєтському Союзі, не може повернутися на своє становище так довго, доки СССР не відкличе своєї постанови видалити американського журналіста з „Нюзвік" Андрю Нагорського.

У світі

ЛЕОНІД І.БРЕЖНЄВ ПІСЛАВ ДО Ясіра Арафата листа з признанням для боротьби палестинських повстанців. Як подає совєтське агенство ТАСС, палестинська проблема була також предметом дискусії поміж членами совєтського уряду і представниками Третього світу. Рівночасно ТАСС повідомив, що Брежнєв вислав також листа до президента Роналда Реґена, закидуючи йому, що він замало натискає на Ізраїль щодо перемир'я.

У ВСІХ ЦЕРКВАХ ПОЛЬЩІ ЧИТАЛИ НЕДАВНО пастирський лист провідника Католицької Церкви архиєпископа Юзефа Ґлемпа, в якому він відповів велике розчарування з приводу рішення уряду відложити приїзд Папи Івана Павла ІІ до Польщі. Як відомо, Войцех Ярузельські заявив ще 21-го червня, що умови в Польщі не є пригожі до відвідин Папи у місяці серпні і тому треба їх пересунути на черговий рік.

СУД НАД БУВШИМ МІНІСТРОМ закордонних справ Ірану Садехом Ґодбзадегом, якого добре ще пам'ятає західний світ із часів переговорів у справі американських закладників, пересунено на пізнішу, точно ще не означену дату. Ґодбзадега обвинувачують у плянуванні атентату на аятоллу Хомейні і його арештували враз з іншими противниками режиму, що мали буцімто вбити у 1981 році понад 1,000 іранських високих урядників. Пересунення процесу не означає однак ніякої полегші для Ґодбзадега і запевняють, що релігійний суд і присуд будуть виконані.

В ЛІВЕРПУЛІ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ почалися знов заворушення в найгіршій ділянці міста, яку називають „Полудневим Бронксом". Минулого року подібні заворушення викликали спалах у 20-ох містах Великої Британії. Наразі нічні перепалки з поліцією, якої тим разом є багато, є менші. Пояснюють це тим, що учасниками їх є діти від 8 до 14 років життя. Вони підпалюють порожні будинки, крадуть авта і кидають каменями в поліцаїв.

СПОСТЕРІГАЧІ СТВЕРДЖУЮТЬ, ЩО СТОЛИЦЯ Куби, Гавана, стоїть немов заморожена у своєму зовнішньому вигляді від двадцяти років панування Фіделя Кастра. Це бачиться зокрема на автомобілях, що їдуть чи стоять на вулицях, переважаюча частина яких походить з п'ятдесятих років, американської продукції. Тільки подекуди можна вже тепер побачити нові авта совєтського виробу, а це „Москвич" і „Лада".

ІНДІРА ҐАНДІ, ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІНДІЇ, подала до відома, що Президент Роналд Реґен погодився вислати до Індії американської технології. В тій цілі буде створена спеціяльна комісія, яка перевірить потреби Індії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to: "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нові Додатки до Конституції?

Американська Конституція складається, — як відомо, з „Первісних" 7-ох статтей, з 10-ох Додатків „Хартії прав" і 16-х інших Додатків. У статті „V" з-посеред „Первісних 7-ми статтей говориться про можливість і процедуру схвалювання нових конституційних Додатків: для цього треба спершу схвалення даного тексту двома третіми голосів в обох палатах Конґресу та згодом ратифікації трьома четвертими голосів асамблей „кількох стейтів". Докладного числа стейтів чи пак стейтових Асамблей не сказано у Конституції, бо ці Первісні статті були схвалені ще у 1787 році, коли то підписали їх представники тільки 13-ох тодішніх стейтів із Джорджом Вашінґтоном, представником Вірджінії на першому місці. Дістати апробату від двох третіх членів обох палат Конґресу і згодом трьох четвертих членів стейтових асамблей — не так легко.

Ось, наприклад, останнім запропонованим Додатком був так званий „ІРА"-Додаток (від перших літер англійської назви „Додаток про рівні права"). Конґрес схвалив його ще 22-го березня 1972 року в половині 1980 року, ратифікували його асамблеї 35-ох стейтів, але не пощастило дістати ратифікацію від мінімуму потрібних 38-ох стейтових асамблей, дармащо остаточний термін продовжено аж до 30-го червня ц. р. І довго публічно дебатований контроверсійний „ІРА-Додаток" — так і провалився. Головну вину приписувано статті, яка наказувала фінансувати з державних (федеральних чи стейтових) фондів жіночих абортів, але частина американських жіночих організацій приєдналися до опозиції з страху, що схвалення такого нового Додатку у практиці присилує „урівноправнених" жінок виконувати військову службу також у фронтових частинах.

Тепер є аж три проєкти нових конституційних Додатків. Президент Реґен запропонував, щоб окремий Додаток забороняв схвалювати дефіцитовий федеральний бюджет. Опозиція негайно звернула увагу на дивоглядну ситуацію, що Президент наполягає на уведення конституційної заборони державного (федерального) бюджету, ув якому не було б балянсу між прибутками й видатками, саме тепер, коли схвалений, на пропозицію Роналда Реґена бюджет на новий фінансовий рік дасть дефіцит поверх 100 більйонів долярів, найбільший за всю історію Республіки. Президент домагається теж схвалити конституційний Додаток, який забороняв би переводити аборти. Існує сильна опозиція проти такої пропозиції. Опозиційні кола орудують арґументом, що Конституція не може порушити найперший власний принцип — право людини розпоряджувати собою і що цей принцип важливіший, аніж арґумент, що вже ненароджена дитина є живою людиною, отож аборт насправді є вбивством, найбільшим злочином з усіх існуючих злочинів. Зголошено теж внесок на схвалення такого Додатку, який дозволяв би публічним школам усіх ступенів і видів на добровільну молитву шкільних вихованців, бо, — як правильно заявив президент Реґен у недавньому виступі в Гартфорді, Коннектикат, — „Конституція ввела поділ Церкви й держави, але не забороняє молитися".

Кожний з отих запропонованих нових конституційних Додатків має палких прихильників і палких противників. Довкола кожної з тих пропозицій розгорнеться напевне голосна кампанія. Кожна з отих пропозицій має наче принципову опозицію ліберального табору в американському суспільстві. Демократична партія, яка підтримує принцип встрявання держави в різні ділянки громадського життя — є проти обмежування права кожночасного уряду зголошувати до Конґресу прелімінар бюджету з певним дефіцитом. Увесь ліберальний табір підтримує право жінок позбуватися лікарським способом вагітности, — всі американські ліберали є також проти молитов у школах, як ніби порушування конституційного розмежування Церкви від держави.

Тому треба передбачувати палку внутрішню боротьбу в американському громадянстві і можна сумніватися, чи вдасться президентові Реґенові перевести в діло задум — уведення отих нових конституційних Додатків.

Очевидно, Реґен має рацію, що зріст абортів в Америці тісно пов'язаний із занепадом моралі в суспільстві, — він має рацію, що з виключенням молитви з публічних шкіл скріпимо течію безбожництва й легковажного відношення до Церкви і віри. Проте не так легко переламати в Америці ті течії, які накоїли тут стільки лиха.

У ДОКУМЕНТІ, ЩО ЦИРКУЛЮЄ У ПЕНТАҐОНІ, стверджується, що кошт 50 літаків фірми Локгід типу C-5B, тяжких вантажних літаків для Департаменту оборони, зросте на 25 відсотків і їх не вдасться побудувати на визначений реченець. Цей рапорт прийшов „невчасно", бо якраз тоді, коли Конґрес вирішує, чи дати Пентаґонові ці згадані вище літаки, чи натомість — переробити відповідно до вимоги Департаменту оборони 48 літаків марки Боїнґ 747, що коштувало б 6 більйонів менше і було б зроб- [illegible] поки швидше. Тим часом Палата Репрезентантів проголосувала підтримку для Локгід, а Сенат воліє Боїнг.

Володимир Левенець

ЗНОВУ ЗЛИВА КРИТИКИ НА „ЖОВТОБЛАКИТНИКІВ"

Газета „Радянська Україна" у своєму виданні з 13-го липня ц. р., помістила довшу статтю М. Соломатіна, кандидата історичних наук про „ядерну лихоманку жовтоблакитників". Совєтського автора особливо „турбує" твердження „українських буржуазних націоналістів" і їхньої преси, що вони „роздувають міф про 'радянську загрозу', про якесь відставання ЗСА в галузі озброєнь, щоб на цій пропаґандистській хвилі допомагати теперішньому урядові збільшувати військові асиґнування".

На думку автора, „українські буржуазні націоналісти" виступають сьогодні повною силою за доззброєння ЗСА і Північно-Атлантичного Союзу (НАТО), за розміщення у Західній Европі американських ракет середнього засягу, „за втілення в життя реґенівської концепції обмеженої ядерної війни".

Йдучи по лінії офіційної совєтської пропаґанди, автор М. Соломатін говорить про „зоологічний антикомунізм і антирадянщину" націоналістів, які, мовляв, завжди виступають за посилення конфронтації і напруження, за переміну незгод між державами у конфлікти, а конфліктів — у збройні сутички і війни із застосуванням зброї масового знищення. „По-перше, — каже автор, — така позиція повністю відповідає ідеологічним засадам буржуазного націоналізму, який устами свого духовного пастиря Д. Донцова проголосив закон одвічного суперництва націй, висунув людиноненависницьке гасло боротьби всіх проти всіх."

Розказує автор також й про інші „злодіяння" націоналістів, зокрема про їхню „мрію про повалення радянської влади і повернення в обозі іноземних окупантів на Україну".

Головне вістря автор спрямував проти тих українських журналістів і політичних діячів на поселеннях у вільних країнах світу, які активно співпрацювали разом із західніми делеґаціями на Мадридській конференції для безпеки і співробітництва в Европі, щоб засудити потоптання прав людини у Совєтському Союзі й інших комуністичних країнах та оборонити свої права на свободу і незалежність. Чимале поденервування і неспокій викликали заходи українців нав'язати зв'язки з афганістанським рухом, який веде тепер відкриту боротьбу проти найновішої совєтської аґресії й окупації їхньої батьківщини совєтськими військами.

Вкінці автор, пристосовуючись до ґавляйтера в Україні Володимира Щербицького каже, що „політична еміґрація — це політичні невдахи, яким не вдалося перепхати свої ідеї чи системи на рідні землі. Тому місією української еміґрації є шукання союзників у світі, щоб хто-небудь з великих держав, наставлених ворожо до СССР, купив їх концепцію самостійної України".

Думки М. Соломатіна про „український буржуазний націоналізм" і націоналістів — не нові, новими є тільки справи, які, як виглядає зі статті, „печуть" комуністичних лідерів, бо згадана стаття не є першою і не буде останньою. А втім, переглядаючи підсовєтські, зокрема періодичні видання, уважливий читач майже в кожному числі журналу чи газети зустріне там прикрашені пропаґандивними фразами випади проти націоналізму і націоналістів. Існують навіть рубрики в газетах названі „На ідеологічних рубежах", у яких різні автори займають становище до проблеми „українського буржуазного націоналізму", під яким вони розуміють, очевидно, все, що хоч дещо пов'язане з українським патріотизмом — там в Україні і тут на вільних поселеннях. В Україні „буржуазними націоналістами" називають не тільки тих, хто бореться проти русифікації, обороняє права української мови, але також тих, хто на вулицях великих міст демонстративно і вперто розмовляє українською мовою і привчає до цієї „звички" своїх дітей. Як правило, до цієї категорії „буржуазних націоналістів" Москва і її прислужники в Україні зараховують усі українські історичні постаті, які колинебудь виступали проти „вічної дружби" України з Москвою.

Виглядає, однак, що майже 60-річна „війна" проти українського патріотизму і патріотів не принесла для Москви бажаних успіхів, а може навіть навпаки — викликала і викликає протилежну до бажань совєтських лідерів реакцію. Інакше, вони не потребували б витрачати таку силу гроша на антиукраїнську пропаґанду, якщо б вона була призначена тільки для „закордонних невдах", як каже М. Соломатін, і в Україні не було б активних прихильників цього руху, головною ціллю якого є боротьба проти Москви, поневолювача України й багатьох інших колись вільних народів. Примара націоналізму бродить по СССР і тому проти нього виступають соломатіни й інші пропаґандисти.

Анна Власенко-Бойцун

СТАРІСТЬ НЕ РАДІСТЬ

Колись спартанці, а потім і римляни шанували своїх старих громадян. Саме старці творили найвищі ради, від чого і походить слово сенат, що дослівно означає — рада старших, яким в тодішні часи довірювали найважливіші державні справи, віддавали пошану, резервували перші місця на ігрищах чи в театрах. Не так воно в наших модерних часах. Тепер старих людей вважають зайвим тягарем, а держава жертвує їм неначе на сміх мізерну старечу платню і дешевші квитки в автобусах. Тому дотепно називають їм „зайвими громадянами", число яких постійно зростає і становить тепер 33 відсотки населення, а через 20 років буде їх 50 відсотків-завдяки медичній опіці й американському життєвому рівні. А журналіст С. Гарріс стверджує, що чим старший „сеньйор ситизен", тим менший він громадянин".

Таке відношення до старших віком людей, на жаль, уділяється і українському поселенню та спричинює в громадах багато зайвих родинних трагедій, які можна було б виключити, якщо б у нас були свої, українські, приміщення для здитинілих осіб, що хоч можуть ще полагодити свої гігієнічні та фізіологічні потреби, але вже не спроможні полагоджувати адміністраційні чи господарські справи у власній хаті. Для своєї родини вони часто стають тягарем, бо забувають замкнути двері чи погасити газ, коли виходять здому.

Власне на такому тлі розігралась ціла родинна трагедія, яку знають добре колишні мешканці Черча, тепер уже занедбаного, але в 50-их і 60-их роках багато мешканців Ню Йорку і Филядельфії приїжджало туди в суботи і неділі. Жила собі там стара їмость у літній хаті свого улюбленого сина. Завжди на весні прилітала, наче рання птаха, копала грядки, садила квіти, сіяла і насаджувала ярину, мостила стежки, підбілювала хату, а син, коли приїхав з кінцем тижня, білив решту стін горою. Вліті збирала ягоди, випікала овочеві паляниці, робила різні напитки, заварювала суниці, черешні та вишні на зиму, а в неділі ліпила сотнями вареники, бо приїжджав любий син з невісткою і своїми друзями.

Часто в неділю, коли вже гості від'їхали, особливо осінню, заходила до нас на преференса. Дуже любила грати цю гру і вміла прекрасно ліцитувати і добре орієнтувалась у грі. Так і почалось наше знайомство чи навіть взаємна приязнь, але в 1963 році я виїхала на працю до Бісмарку в Норт Дакоті та не зустрічалась уже часто з милою, блакитноокою сусідкою-їмостю. Аж одного дня вліті 1972 року, вертаючися з озера Світлика, де я майже кожного дня купалася, на шляху 537 побачила мою стару знайому і зупинила авто, щоб її підвезти додому. Вона, одначе, не пізнала мене та й не хотіла всісти до мого авта, думаючи, що я хочу завести її назад до того „проклятого дому", де вона „мучилась" взимі, а тепер утікла й приїхала назад до Черча. Я довго мусила вмовляти її, пригадувати преферанса, щоб завести її власне до Черча.

Їмость безмежно зраділа, коли побачила свою літню хату, відмолодніла неначе. Та коли виявилось, що не має ключа, почала плакати і просити, щоб не телефонувати до сина. Тоді мій чоловік зателефонував до сл. п. Дмитра Кузика, а цей порадив у якій хаті є подібні ключі, (бо всі хати в Черчі будував інженер Кузик). Добрі сусіди позичили ключ і так ми дісталися до хати. Я попросила їмость на преферанса, але показалося, що вона вже не добре тямить, як грати. Повечерявши, завезли ми її додому, давши конечні речі. Тоді щойно вона розповіла мені цілу історію: залишила на кухні посуду з куркою, а сама пішла в місто та заблудила. Вода википіла, було багато диму і сусіди закликали пожежну сторожу; було багато шкоди і роботи. Ця подія вплинула на те, що її віддали до старечого дому, бо також раніше вона вже кілька разів забула згасити газ.

Кінець цілої історії дуже сумний, але пишу про те тому, щоб може когось остерегти перед трагедією. Наступної зими знову втікши з старечого дому, старенька їмость померла. За нею може через рік помер її ще молодий син, а скоро за ним померла невістка. Хата старенької їмості стояла пустою деякий час, а згодом купили її якісь люди.

Нам усім ясно, що т. з. політична еміґрація, яка прибула до ЗСА в 50-их роках, старіється. Всі ті, яким було тоді 20 років, тепер почали вже шостий десяток; а 30-літні сьомий, 40-літні — восьмий. Отже не дивно, що багато вже відійшло у кращий світ і постійно відходять, коли слідкувати за посмертними згадками у нашій пресі, та й відходитимуть далі... Вони може найщасливіші: за них молимось, пишемо дружні спомини, складаємо навіть пожертви на добродійні цілі. Вони щасливі тому, що не дожили пізнього віку, не мусіли тинятись і каратись у чужих старечих домах. Тож подумаймо про тих, які мусять доживати в домах, де панує чужа мова, якої часто вони не розуміють. Вони спраґнені рідного слова та радіють безмежно, коли їх відвідати, поговорити, чи прочитати щось цікаве.

Із радістю і признанням прочитала я статтю інж. Івана Фура, „Відгуки на озвучену книгу" („Свобода", 13-го травня), для найбільше нещасливих, незрячих українців, але ще треба подбати також про здитинілих старих людей.

Небагато з нас задумується над тим, що вже в молодому віці починаємо старітися. Перед 20-им роком життя наші очі почи-

(Закінчення на стор. 4)

Василь Сокіл

Вечірня ідилія

Дружина церувала червоні вовняні панчохи, а чоловік сидів з другого боку стола і читав газети.

— Присунь, будь ласка, ближче лямпу, — попросила вона.

Він глянув у приморожене вікно, за яким уже зовсім стемніло, пересунув настільну лямпу з зеленим абажуром ближче до крісла, де сиділа дружина, і знову заглибився в газету.

Дружина стримано зауважила:

— Міг би і сам догадатись...

Чоловік відірвався від газети, ніби щось хотів сказати, але здалеку донісся звук реактивного літака. Можна б було й звикнути до цих реґулярних нічних польотів, але щоразу шибки в кімнаті так гучно резонували в тон військового літака, що складалося враження, ніби пілот пікірував саме сюди, на цю кімнату, де сиділо миле подружжя.

Чоловік нічого не встиг відповісти на докір дружини, тільки поплямкав губами, а дружина на мить заклякла з затиснутою в руці голкою, наче ось-ось мало щось лихе трапитись. Однак літак з грізним ревом прошугнув над їхніми головами, потяг у далечінь тугу струну.

Чоловік зашелестів газетою, а дружина знову запрацювала голкою.

— Може б уголос почитав — згодом сказала.

— А чи воно тобі потрібне? — байдуже відповів чоловік. — Нічого цікавого. Щодня одне й те ж...

Запала тривожна пауза. Чоловік розгорнув ще одну газету, а дружина тихо, ніби сама до себе, вимовила:

— Справді, одне і те ж...

Що? Що вона сказала? Чоловік з-під лоба глянув на неї. Ні, нічого особливого, все нормально. Дружина так само уважно, може, навіть занадто зосереджено длубалася в п'ятці панчохи. Так, так, все гаразд, то просто йому здалося, що вона чимось незадоволена.

— Завтра мені треба раніш вийти з дому, — нагадав він.

— Знаю, у тебе завтра середа...

— Партійний день, — уточнив він. — Вранці мені треба в колективі провести політінформацію про події у світі, і через це...

— Подай, будь ласка, моток на вікні, — перебила вона. — Кінчилася нитка. Он там, тобі ближче, на вікні червоний моток.

Не відриваючись від газети, він намацав нитки і подав дружині. Вона сказала „дякую", але він на це не зареагував, — видно, був так зацікавлений газетою. Справді, за мить вигукнув:

— Ніяк не заспокояться кляті імперіялісти на Близькому Сході! І що їм там треба?!

— Наче ти не знаєш — спробувала нав'язати розмову дружина.

Чоловік раптово схопився з місця:

— Котра година? Пора вмикати телевізор. Мало не забули, сьогодні ж художній фільм.

— Пробач, ніяк не вдягну голку... Щось очі мої...

Очі в неї підозріло блиснули. Він це помітив. Як це не до речі! В такий хороший, лагідний вечір. Буде художній фільм... Мало не проґавили, так непомітно час летить...

Так непомітно швидко час летить! Хвилини, години, дні, місяці і роки. Все життя...

Пора вмикати телевізор. Буде художній фільм. Здається, індійський, зворушлива сімейна мелодрама, — тільки там, за кордоном, такі фільми вміють здійснити — у нас нема таких сюжетів, таких драм, таких переживань. Тільки на таких фільмах бачиш, як люди можуть красиво переживати, страждати, любити і плакати.

Але сьогодні не треба сліз. Тільки подивитись на інших людей, на їхні переживання, поспівчувати їм... Так, так, зараз покажуть зворушливий індійський фільм. Тільки для дорослих. Дітям не рекомендується...

Як гірко, що у них нема дітей! Порожньо в хаті, пусто на душі...

Очі в неї зрадницько заблищали, а у нього тремтіли руки. Червона нитка в його пальцях ніяк не хотіла потрапляти у вушко голки. Він дражливо кинув:

— Знайшла час!

Вона рвучко відібрала у нього голку.

— Успокійся, я зараз увімкну телевізор.

— Через твою голку-нитку, мабуть, уже і спізнились! Он бачиш, — фільм уже почався...

Крізь молочно засвічений екран телевізора почали вимальовуватися фігури людей. Вони рухались, жестикулювали, щось вимовляли, але слів не було чути.

— Звук, звук, давай! — командував чоловік і сам підбіг, став крутити ручки на панелі телевізора. — Дивна річ! Що трапилось? Де звук?

Правда, і без звуку можна було зрозуміти, що в отих індійців відбувалась гостра суперечка між чоловіком і дружиною. Вони збігались, махали руками, розбігались, знову кидались один на одного, щось загально вигукували, беззвучно кричали...

Вона посміхнулась: — Ти диви, як цікаво! Гарячкують, а самі себе не чують... Смішно.

— Нічого смішного нема, — сказав чоловік. — Лямпа в приймачі перегоріла. Що тут смішного?

— Звичайно, все це дуже серйозно, — сказала дружина, — і, дійсно, нема чого сміятись... Плакати треба.

— Ми можемо піти до сусідів, — сказав він, — у них справжній телевізор. І нічого тобі плакати через такі дрібниці...

— Хто тобі сказав, що я

(Закінчення на стор. 4)

Мирослав Лабунька

УКРАЇНСЬКА НАУКА Й ЮВІЛЕЙ 1000—РІЧЧЯ ХРИЩЕННЯ РУСИ—УКРАЇНИ

I

Доповідь на повищу тему виголосив М. Лабунька на IV-му Конгресі Мирян Української Католицької Церкви в Римі 15-го лютого ц. р. Матеріяли цього конгресу мають появитися невдовзі друком окремим виданням. З огляду на актуальність деяких думок і пропозицій, які порушені в доповіді й які можуть бути цікавими для наших читачів, редакція друкує деякі частини цієї доповіді. — Ред.

Такий унікальний ювілей, як Ювілей 1000-річчя, повинен для нас всіх послужити, як добра нагода, для глибокої застанови над тим, що на цьому етапі розвитку нашого народу належить зробити в кожній ділянці його національного життя. Такої застанови потрібно, якщо мова про українську науку в розсіянні. Було б дуже корисно, якщо б українські наукові інституції, товариства і організації чимскоріше відбули спільну нараду, на якій їхні представники могли б спільно застановитись над тим, які то невідкладні завдання стоять перед українським науковим світом у діяспорі напередодні Ювілею. Заки, однак, цілий комплекс таких завдань буде обговорений на відповідному форумі, постараюсь перерахувати й запропонувати бодай дещо з того, що можна би й треба би зробити у зв'язку й з нагоди Ювілею 1000-річчя. Застерігаюсь, що пропозиції ці підібрані дуже суб'єктивно; але бодай над деякими з них вже продискутовано прилюдно, чи приватно й вони знаходили схвалення у компетентних колах. Порядок переличення цих пропозицій — завдань має за ціль вказати на важливість їх черговости. Для кращого перегляду згруповано ці пропозиції у двох розділах, що їх названо: „Конференції" і „Видання". Під поодинокими пропозиціями — проєктами подано їхній опис, їхнє значення для української науки, як також вказано на їхню практичну потребу під сучасну пору. Коли такий проєкт уже в підготові, або й здійснюється, то подається інформацію — якщо вона доступна — про те, в якій стадії він тепер находиться.

I. КОНФЕРЕНЦІЇ
Міжнародна Наукова Конференція

Мається на увазі конференцію, присвячену розглядові основних питань, пов'язаних з поширенням християнства на території Руси-України. Доповідачами на такій Конференції мали б бути визначні вчені спеціялісти різних ділянок студій середньовіччя із різних країн. Остаточна ціль такої конференції — це в першу чергу зустріч фахівців для виміни думок і поглядів стосовно різних аспектів християнізації Руси-України, а в дальшому — приготування до друку і видання прочитаних доповідей. Така книга — збірник високовартісних наукових доповідей різними мовами повинна б стати тривалою пам'яткою вшанування і увіковічнення цього Ювілею.

—.—

Підготова такої конференції уже триває деякий час і тут я коротко представлю, що досі зроблено. Як уже відомо з повідомлень української преси, (див. „Свобода", 25-го червня і з 29-го липня 1980) відбулись з ініціятиви Українського Католицького Університету ім. св. Климента Папи й під головуванням його ректора, о. митрата Івана Музички наради в ЗСА (15-го червня у Філядельфії) і в Европі (20-го липня у Римі) представників українських наукових установ, академічних навчальних закладів, наукових товариств і організацій у справі підготови до відзначення 1000-річчя хрищення Руси-України князем Володимиром Великим українським науковим світом в діяспорі. Участь у цих нарадах взяли й погодились на співпрацю у підготові до Ювілею представники таких наукових інституцій і організацій: Український Католицький Університет (Рим), Український Вільний Університет (Мюнхен), Український Науковий Інститут Гарвардського Університету (Кембрідж, Масс., ЗСА), Наукові Товариства ім. Шевченка у ЗСА, Канаді й в Европі, Українська Вільна Академія Наук у ЗСА й Канаді, Українське Богословське Наукове Товариство (Рим). Зразу була пороблено заходи, щоб до співпраці в цій одній справі притягнути також інші існуючі українські академічні й науково-дослідчі центри. Є надія, що ці заходи увінчаються успіхом.

На нарадах у Філядельфії виявилось, що про те, як найкраще було б відзначити Великий Ювілей, якщо йдеться про український науковий світ у діяспорі, існують різні думки й погляди. В часі дискусії зарисувались уже більш ясно три можливі проєкти до здійснення, що їх тут згадаємо: а) видати збірник праць, що були б присвячені тематиці, пов'язаній безпосередньо з питанням християнізації, за участю визначних спеціялістів середньовіччя — своїх і чужинців — і видати праці цієї конференції окремим виданням у формі збірника; в) відбути ряд конференцій (якщо можливо, за певним узгідненням між інституціями і організаціями) з нагоди Ювілею 1000-річчя — з різною тематикою і тоді видавати такі праці в певній серії, очевидно, з присвятою Ювілеєві.

Остаточно на нарадах у Філядельфії, як також у Римі принято рішення зосередитись в першу чергу на проєкті Міжнародної наукової конференції, себто на проєкті „б". Така конференція повинна б відбутись декілька років перед ювілейним роком 1988. До участи в Конференції мали б бути запрошені найбільш визначні вчені спеціялісти, загальновизнані в наукових міжнародних колах. Ідеться, отже, про таких вчених, які могли б зробити з такої особливої нагоди певний спільний вклад у скарбницю науки й тим самим причинитись до кращого пізнання обставин, за яких відбулась християнізація Руси-України та суміжних країн і народів, як і до кращого зрозуміння суті християнства в його початках на наших землях.

На нарадах у ЗСА й Европі було недвозначне договорення і згода учасників, що всі заступлені інституції і організації будуть колективним спонзором такої конференції. Були висловлені побажання, щоб ще раз попрохати до співпраці ці установи й організації українського академічного світу в розсіянні, що в нарадах 1980 року участи не взяли. Порушувано питання фінансів. Були висловлені запевнення зі сторони деяких представників, що відповідні фонди існують і з них можна буде бодай частинно покрити кошти конференції.

(Продовження буде)

Відійшла у вічність св. п. М. Мороз

Світлої пам'яті Мирослава Мороз походила з дому Дашинич гербу Сас-Кульчицька. Народилася вона в 1884 році в Борщеві. Початкову освіту і виховання одержала від гувернанток на місці, вдома. Середню і вищу освіту здобула в Станиславові і Львові.

Вийшла св. п. Мирослава заміж за проф. Миколу Мороза. Подружжя мало дві доньки: Віру Анну, дружину о. протопресвітера Віталія Коваленка, і Наталію Олександру, дружину вже спочилого Ярослава Дідика. Св. п. М. Мороз померла 27-го червня 1982 року у вечірніх годинах, проживши 98 років.

Покійна була милої, зрівноваженої і доброго серця вдачі, та вирізнялася великою зовнішньою красою. Її чуле серце, особливо для потребуючих людей, ніколи і нікому не відмовило. Після Першої світової війни св. п. Мирослава радо приймала у своєму домі уенерівську братію, і в панства Морозів часто при столі бувало по 20 осіб еміґрантів. Вона вболівала розбиттям української громади, але нікого не осуджувала, а тільки просила Бога, щоб Він умудрив наших провідників, бо тільки в єдності сила. Вона була велика християнка, навдивовижу добра людина. Спочивши навіки, у великому смутку вона залишила двох доньок, зятя, трьох внуків і сім правнуків, та племінників, племінниць, похресниць, ближчу і дальшу родину.

Похоронні відправи почалися у Філядельфії Парастасом 30-го червня, що його відправили отці: митрат М. Борисенко, протоієрей П. Гринишин та протоієрей О. Лімонченко. Гарно співав хор під кермою С. Козатчука. Отці М. Борисенко (по-українськи) та П. Гринишин (по-англійськи) теплими словами попрощали Покійну, відзначаючи її християнські чесноти. На другий день до згаданих священиків прилучився о. митрат М. Ярош, декан, і він прощав Небіжку від Митрополита Мстислава, від консисторії, священиків Деканату і всіх присутніх, розповівши про її родовід і життя, повне добрих вчинків, аж до смерти. Хор на другий день співав під кермою маестро Віри Левицької, адораторкою якої була св. п. Мирослава. Після відправи в церкві і поминального снідання тіло Покійної було перевезене до Українського Пантеону в Савт Бавнд Брук, Н. Дж., де отці: протопресвітер Шпаченко, протоієрей В. Покотило та о. М. Петляк, закінчили похоронні відправи, а о. протопресвітер С. Біляк і о. протоієрей Ф. Істочин співали в хорі.

Жалобною тризною проводив д-р Роман Мороз, який на вступі зворушливо окреслив життя Небіжки.

Зі словами співчуття, повними духового змісту, виступали: проф. Ів. Коровицький, проф. Дарія Витанович — колишня учениця, мґр Іван Костюк та представник Державного Центру УНР - міністер фінансів К. Луценко. Всім їм - від родини, - а також і тим, хто листовно (аж до цієї пори), телефонічно і особистою участю в похоронних відправах пошанували величавий похорон незабутньої Покійної, належить велике спасибі.

Родина і окремі особи склали пожертви на церковні та національні інституції, що дало суму майже 900 долярів.

Е.З.

Яр Славутич...

(Продовження зі стор. 1)

вих конференціях, з'їздах тощо.

Поетична творчість Яра Славутича зібрана в таких книжках: „Співає колос" (1945), „Гомін віків" (1946), „Правдоносці" (1948), „Спрага" (1950), „Донька без імени", поема (1952); „Оаза" (1960), „Маєстат" (1962), „Завойовники прерій" (1968, друге вид. 1974), „Мудрощі мандрів"— із подорожі навколо світу (1972), „Трофеї, 1938-1963" (1963) та Зібрані твори" (1978). Крім того, його поезії перекладено на англійську мову - дві книжки (1959 і 1974), французьку (1976), німецьку (1949) та інші мови (окремі вірші).

До 60-річного ювілею поета видано симпозіюм „Творчість Яра Славутича" (1978), упорядкування д-ра Володимира Жили.

Тепер ювіляр УММАН готовує до друку дев'яту збірку поезій „Живі смолоскипи", книгу літературних статтей та збірку перекладів із багатьох мов на українську.

Вшанування Оксани Мешко в Асторії

Стараннями Відділу ОЖ ОЧСУ в Асторії, Н.Й., у неділю, 27-го червня ц.р., відбувся панель на тему: „Жорстокі переслідування українських жінок в'язнів в концентраційних таборах Сибіру", на основі книжки О. Мешко п.н. „Between Death and Life".

Ціллю цього панелю було вшанування жінки-героїні, яка ціле своє життя боролася з окупаційною комуністичною владою за кращу долю й волю свого народу. Її непохитний характер є й тепер подиву гідний, коли на 75-му році життя спокійно й гордо прийняла вирок несправедливого вісімрічного засуду покарання каторжною працею в концентраційних таборах Сибіру.

Ці сходини відкрила голова Відділу Наталія Хоманчук, представивши прелеґенток: Лесю Галатин-Зварич і Лідію Длябогу, а відтак привітала присутніх, зокрема містоголову ГУ ОЖ ОЧСУ Марію Нестерчук, Володимира і Софію Левенців, представників місцевих організацій: Осипа Галатина-голову осередку СУМ-А, Степана Боднара - голову управи Дому СУМ-А в Асторії, як також своїх колишніх учнів школи українознавства, особливо Ярослава Доляка.

Відтак Л. Галатин-Зварич переповіла зміст книжки, основаній на автобіографії авторки, тобто Оксани Мешко. Її розповідь доповнила Л. Длябога, розказавши про покарання в ізоляторах, про недостатню медичну опіку, та про страх советських окупантів на саму згадку Степана Бандери. Обидві панелістки висловили багато думок, зв'язаних із переживанням наших довголітніх в'язнів жінок у жахливих умовинах в концентраційних таборах Сибіру. Вони також гарно схарактеризували в'язнів-жінок із Західньої України — їх добросердечність, учинність, щирість, та готовість допомагати товаришкам недолі, а найбільше панелістки наголошували їх моральну здисциплінованість. Присутні вкрай зворушені прислухувалися до розповідей панелісток, висловлених чистою українською мовою.

Велике зворушення відчула і авторка цього допису, бо ці доповіді навели спогади про переживання її братів: одного на Воркуті, одного в Хабаровську, а братової з малим сином в Іркутську. Рівночасно можна було радіти, що все таки й по 40 роках ще є люди не байдужі до змісту книжки О. Мешко „Поміж смертю, а життям", яку видано англійською мовою в перекладі Юрія Мошинського.

Після цих доповідей була жива дискусія, в якій забирали голос: О. Гентіш, М. Савчак, С. Рудик й інші. В заключнім слові голова Н. Хоманчук подякувала молодим прелеґенткам за гарну підготову панелю. Вона також звернула увагу на обставини, в яких О. Мешко писала свій твір, порівнявши його з іншими подібними творами, що були написані на волі поза межами СССР, як, наприклад, „Кров і вугілля" - Фурмана, спогади Шифріна, Радиґіна, Солженіцина й інших. Н. Хоманчук висловила жаль, що О. Мешко, як член Української Гельсінської групи, хоча вже старша жінка, перебуває тепер на Сибіру на каторжній роботі. Вкінці Н. Хоманчук навела слова поета Василя Стуса з приміненням їх до О. Мешко.

Народе мій! До тебе я поверну
І в смерті обернуся до життя.
Своїм стражданням і не злим обличчям
Як син тобі доземно поклонюсь
І чесно гляну в щирі твої очі
І з рідною землею порідньюсь.

Це був цікавий панель, добре підготований і гарно переведений.

Н.Х.

Стан в Україні, рух опору й ми

(доповідь ред. О.Зінкевича у скороченні)

З нагоди конференції представників Світової Координаційної Ради Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій (ІСНО) в Олбані, Н.Й., ЗСА, у днях 2 - 4 липня 1982 року, відбулася студійна конференція з доповідями ред. Осипа Зінкевича, д-ра Ігора Гурина, мґр а Мирослава Юркевича й Павла Дорожинського. Після кожної доповіді були запити й дискусія. Модератором був проф. д-р Петро Стерчо.

Ред. Осип Зінкевич („Смолоскип") ствердив, що боротьба за людські й національні права в Україні триває. Енерґетика (нафта, газ, вугілля) пов'язує економічно народи СССР. Советська влада хоче також пов'язати Польщу й Румунію у свою економічну систему та позбавити їх окремішности. Але навіть довгі роки поневолені Грузія та Вірменія не зрусифіковані так, як Україна; вони не втратили своєї національної окремішности.

Ідеології ліві чи праві можуть впливати на розвиток народу, але ніколи не зможуть причинитися до його занику. Партократичне керівництво в СССР включає членів різних народів, однак немає співвідповідальности за владу. КП СС веде політику на службі російської держави, советської батьківщини, а не російського народу. Політика Уряду СССР веде до створення одного советського народу з російською мовою й культурою.

Тому 50 років ще були в Україні дві культури — українська і російська, тепер є вже одна — советська культура. Головну ролю в уніфікації СССР відіграє єдність советської економії, всесоюзний господарський комплекс. Про це згадує американський учений Ричард Пайпс, що СССР творить єдину економічну цілість, советська влада закріпила всі економічні й культурні зв'язки в користь росіян.

В дискусії над новою советською конституцією росіяни виступали за ліквідацію автономних національних республік. Енерґетика зв'язує всі советські республіки: це електричні й атомні станції, нафта, газ і вугілля. В Україні збудували шість атомових електричних станцій — три на Волині (Рівне, Чорнобильськ і Кузнецьк) та три в південній Україні: біля Миколаєва, Одеси й в Криму. Біля цих станцій постали чужонаціональні острови населення — по неукраїнської обслуги. Для них побудували цілі міста, маґазини, школи і т. д. Це засіб русифікації та советизації України.

Зате українців переносять масово на працю далеко від України, що спричинило великі демографічні зміни. Запроєктовано дві газопровідні лінії із Сибіру до Західньої Европи через Україну: Оренбурґ-Ужгород. Крім газокомпресних станцій на цих лініях має постати нових поселень по п'ять тисяч неукраїнського населення, що будуть обслуговувати згадані станції й нові фабрики. Український газ із Дашави й Борислава на Підкарпатті, та з Шебелинки на Харківщині натомість доставляють до Москви.

Україна є на третьому місці щодо продукції газу у світі; Америка займає п'яте місце. Атомова й електрична енерґетика України є на перехресті СССР і Західньої Европи. Російська влада в СССР старається поставити Україну в таке становище, щоб вона не змогла усамостійнитися. Російське економічне плянування має політичні цілі — унеможливити Україні відокремитися від СССР. Західня Европа не буде підтримувати змагання України до самостійности із-за її геополітичного положення. Тому що газопровідні лінії із Сибіру переходять через Україну, Захід буде боятися утратити газову енерґетику із Сибіру.

Україна переживає свій геноцид, мільйони гинуть духово, подвійна мораль досягає вершка. Росіяни не вмирають духово, не стоять перед загрозою духового нігілізму.

Наше відношення до українців у СССР не може бути таке саме, як до росіян. Перед нами велика загроза в духово-національному аспекті. Російська колонізація України триває. Українська преса на еміґрації не присвячує багато уваги сучасному станові в Україні.

Правозахисний рух і дисиденти змагають до національної самостійности. Вже тому 50 років Хвильовий виступив з кличем: „Геть від Москви", бо, якщо Україна хоче жити своїм життям, то повинна орієнтуватися на Европу. Українська Група наголошує вихід України із СССР. Йдеться про „бути чи не бути" українському народові. Час на холодну калькуляцію. Існують революціонери, що ведуть визвольну боротьбу, і пристосуванці. Не всі жиди піднімали повстання проти Риму, тому не всі загинули в боротьбі, але ті, що залишилися, таки здобули жидівську державу.

Влада в СССР є в переходовій стадії. Треба економити національні сили і зберігати їх на слушний час. Утрачаємо здібність тримати руку на живчику життя в Україні; для нас майже невідоме життя в Україні; не маємо відчуття дійсности. Нормальні взаємини між еміґрацією й Україною дуже утруднені; Україна потребує нашої допомоги, одначе українці Заходу перестали бути орієнтиром для людей в Україні. Еміґрація змагається між собою; наші дисиденти виліковуються зі своїх помилок. Йдеться про те, щоб наші політичні діячі піднеслися вище, зуміли відчути Україну, визначити перспективи майбутнього та розв'язувати проблеми часу.

Не сміємо захоплюватися самими кличами, але треба твердо підходити до дійсности. Крім „Самвидаву" є мільйони людей, що стоять осторонь. На Заході панує псевдопатріотична ідеологія. Є змагання за єдність, але заникає громадська думка. Є криза провідної верстви, що не є виразником громади, не формує її, не веде.

Але вже ж таки ми стоїмо краще, як тому сто років, коли Росія намагалася нас десятиліттями поглинути, але ми таки є. Найкращий доказ — події у Красноярську на Сибірі в березні 1982 року, де під час зимової Спартакіяди українці вийшли на летовище вітати українських спортсменів зі своїми синьо-червоними прапорами (синя і червона — офіційні барви УССР. — прим. У.В.). Українські спортсмени з України здобули сім перемог. Це було велике національне піднесення сибірських українців; це був знаменний „вибух українства" на далекому Сибірі над Єнісеєм.

У жвавій дискусії промовляли або ставили запити: інж. Богдан Гасюк, проф. Марко Антонович, д-р Аркадій Жуковський, інж. Степан Куропась, інж. Володимир Малинович, інж. Михайло Герець, мґр Євген Мастикаш, проф. Михайло Воскобійник (голова ЦК УРДП) та інші. Вкінці відповідав дискутантам ред. О.Зінкевич.

У.В.

День Союзянки округи Чикаґо

В неділю, 20-го червня ц.р., відбувся на оселі „Самопомочі" в Равнд Лейку черговий „День Союзянки". Цю імпрезу влаштовує один раз в році Окружна Управа Союзу Українок Америки, при співпраці свого членства, згуртованого в 12-ох відділах.

Холодна й змінлива погода дещо лякала союзянок, та на радість усім перемогло сонце.

Програма дня почалась Службою Божою, яку відправив о. Андрій Шаґала, ЧСВВ. Перед проповіддю він передав привіт від Владики Іннокентія, ЧСВВ, та висловив признання Союзові Українок за корисну працю. Нав'язуючи до Дня Батька, він зі щирою турботою пригадував батькам про їхню відповідальність за релігійне й національне виховання своїх дітей.

Після Богослуження голова Окружної Управи Евстахія Струтинська через гучномовець щирими словами вітала союзянок та гостей, яких приїздило чимраз більше. По довгих зимових місяцях оселя ожила гомоном приязних розмов, безтурботним сміхом дітвори. Радісно зустрічались союзянки, їхні друзі й знайомі, які прибули зблизька й здалека

Окремим автобусом приїхали з Милвокі члени 51-го Відділу СУА разом з дитячою групою танцюристів. Приїхали також союзянки з Індіяни, на чолі з енерґійною головою Іриною Куц. Приємно було зустріти знову по довгих місяцях відсутности Марусю Юзефович, яка вітала всіх своєю милою усмішкою.

На окремому столі розложила свої „фанти", призначені на льотерію, Марійка Гриневич, організаційна референтка. Справно працювала кухня під зарядом Анни Білинської та її помічниць з 22-го й інших відділів. Кухнею заряджували членки відділів 29-го й 84-го. Там можна було зустріти представниць цілої Округи, бо помагали всі. Великий попит був на „гамбурґери", які так смачно приготовляли наймолодші союзянки.

В годині 3-ій по полудні, на долішній площі оселі з гарним видом на озеро, розпочалась мистецька програма, якою вміло проводила Роксоляна Сацюк, членка 101-го Відділу. В першій частині понисувалась танцювальна група з Милвокі. Хлопці й дівчатка, парами або гуртом, відтанцювали кілька народних танків. Діточа щирість і безпосередність у виконанні і барвисті строї зробили приємне враження на присутніх. Танки з дітьми підготовила Уляна Телішевська.

З черги слідував показ святочного одягу з приміненням вишивки, який зорганізували й перевели членки 101-го молодечого Відділу Округи. Приємно відмітити, що молоді союзянки люблять українську вишивку та зуміли відшукати її найкращі зразки. Заслуга в тому Марти Ференц, яка займалася підготовкою показу.

На закінчення відбулася льотерія та проголошення нагород для щасливих батьків з нагоди Дня Батька. Крім того, Ірина Олексюк, виховна референтка, перевела кілька гор з дітьми зі „Садочка казок".

В цьогорічному Дні Союзянки взяло участь велике число членства СУА, як також громадянства. Особлива подяка належить нашим фінансовим установам „Певність" і „Самопоміч", як також підприємцям і професіоналістам за їхню матеріяльну поміч і зрозуміння для праці СУА.

Як відомо, Союз Українок Америки відзначає в цьому році 50-ліття Першого Українського Жіночого Конґресу, який, за словами організаторок „був справжнім пробудженям жіночих сил". Тоді творилися нові відділи СУА, а між ними Відділ 36-ий, перший у Чикаґо, активний до сьогодні. Окружна управа заплянувала в жовтні 1982 року святочним бенкетом відзначити ці ювілеї. Дай Боже, щоб до того часу повстав ще один молодечий відділ СУА в Чикаґо. Для дальшого розвитку й росту Союзу Українок Америки потрібно нових молодих сил.

Ярослава Панчук

Ділимося сумною вісткою, що в суботу, 17-го липня 1982 року, далеко від рідної України, яку Він любив, несподівано, відійшов у Вічність на 67-му році життя, наш Добрий ПРИЯТЕЛЬ і ДРУГ

бл. п.

ПЕТРО МИХАЙЛОВИЧ ОНАЙ

Нехай американська земля буде Йому легкою. Просимо молитися за Його душу.

Д-р ВАСИЛЬ ЗАКО
ВАЛЕНТИНА КРАМ
Лос Анджелес, Каліфорнія

Ділимося болючою вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що 5-го серпня 1982 року, з Волі Всевишнього відійшла у Вічність, заосмотрена Найсвятішими Тайнами

бл. п.

МИРОСЛАВА ОСІДАЧ

дочка о. Михайла і Олени, народжена 20-го лютого 1908 р. в селі Ветлина на Бойківщині.

Тіло Покійної буде перевезене з Ню Йорку до похоронного заведення М. Насевича при 109 E. Tabor Road, Philadelphia, Pa.

ПАРАСТАС за душу Покійної відправиться в понеділок, 9-го серпня 1982 року, о год. 8-ій веч.

ПОХОРОН у вівторок, 10-го серпня 1982 р., о год. 9-ій рано з того ж похоронного заведення до церкви Царя Христа, а звідтам на цвинтар Св. Марії у Факс Чейсі, Па.

У глибокому смутку:

ОЛЬГА БОГАЧЕВСЬКА з чоловіком ОМЕЛЯНОМ — сестра
НАДЯ РАЗУМІВ — сестра
ЛЮБА ОСІДАЧ — сестра в Україні
сестрінки:
ЮРІЙ БОГАЧЕВСЬКИЙ з дружиною ІРЕНОЮ і дітьми: ХРИСТЕЮ, ЮРІЄМ,
КАТРУСЕЮ ГАРАСЕВИЧ з чоловіком БОГДАНОМ і дітьми ТАНЕЮ І ТАМАРОЮ
ОКСАНА ҐНОЙ з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ і дітьми ХРИСТЕЮ, ОЛЕСЕМ І АНДРІЙКОМ
БОГДАН РАЗУМІВ
братанок — РОМАН ОСІДАЧ з дружиною АННОЮ і дітьми ТАНЕЮ, РОМЧИКОМ І НАТАЛКОЮ
братова — ІВАННА ОСІДАЧ
та ближча і дальша Родина в Америці і Україні

Старість...

(Закінчення зі стор. 2)

нають втрачати свою досконалість, а потім ослаблюється слух і волосся починає сивіти. В сороковому році життя стає важко бачити в сумерку слабо освітлені предмети. На 50-му році слабне вже смак, на 60-му людина втрачає вже третину своєї енергії та ослаблюється нюх, а після 70-ки людина починає забувати прізвища своїх знайомих. Також рани гояться набагато довше, як у молодих людей, мускули втрачають 15 відсотків своєї сили, а ріст людини меншає один сантиметр на кожних 20 років життя.

Отже також ми всі помаленьку дитиніємо, бо наша пам'ять зафіксовує слабше події сеньйорського дня, як колись події дитинства чи молодости, чого добрим прикладом може бути факт, що професор вдома перед викладом забуде свою доповідь, а старший пан шукає часто за ключами до авта, хоч добре пам'ятає, хто колись стрілив перший ґоль на важливих змаганнях між „Україною" і „Польонією". Подібно, кожна стара жінка скаже вам, яку сукню вона мала на першому балі, хоч не всилі пригадати, що одягала вчора.

Тому ставмося поблажливо до тих, що забувають число своєї кімнати чи мешкання, або підозрівають когось, що їм украв чек чи гроші, що вони заховали на дні якоїсь шухляди. Власне для них, для їхньої людської гідности потрібно, щоб хтось ними опікувався, обороняв перед надужиттям чужих користолюбивих „опікунів".

Дім для здитинілих (Senile) старших людей є дуже актуальною потребою українського поселення, такого заведення у нас немає, бо до оселі „Вознесіння", яку втримує СУК „Провидіння", приймають лише фізично і психічно спосібних пенсіонерів, подібно і Союзівка дає захист старшим, але лише зовсім здоровим людям. А наша еміґрація старіється і щораз то більше буде таких сеньйорів, що неспосібні самі собою опікуватися, тим більше, що на еміґрації опинилось багато неодружених і бездітних людей, які не мають найближчої рідні, яка могла б ними заопікуватись.

Їдучи із Флориди я зупинилася у Ню Джерзі, щоб відвідати моїх друзів і знайомих, а з ними відвідала й одну старшу паню, що „тимчасово", заки СУК „Провидіння" побудує новий захист для старших, перебуває в лютеранському старечому домі. Коли я запитала її, як вона почувається, вона відповіла мені: „Молю Господа, щоб змилувався і якнайскорше забрав мене, бо вже не дочекаю, щоб бути у нашому українському домі, і хоч мені тут не зле, але не маю з ким поговорити, не чую рідного слова, тут говорять різними мовами, а я можу розмовляти тільки з однією словачкою, та й то вона мене не дуже розуміє".

Чому ж не створимо для них дому з рідною мовою, де молоді, 60-літні сеньйори могли б допомагати, дбати і займатись старшими 70—ти і 80-ти літніми, зі своїми емеритованими медсестрами, що працювали б лише по дві-три години на добу. Треба сподіватись, що й лікар-пенсіонер погодився б вести таке благородне діло.

Можливо, що вже вкоротці об'єднані наші союзи розв'яжуть і цю занедбану, але таку конечну справу — дім для немічних осіб.

Вечірня...

(Продовження зі стор. 2)

плачу? — різко вигукнула вона. — Звідки ти це взяв? Де ти бачиш сльози? У тебе дивні, хворобливі уявлення про наше життя. Ти бачиш те, чого нема і чуєш те, чого не чути! Все життя ти чекаєш тільки скандалів, без них не можеш жити, тобі нудно, у тебе все одне і те ж, ніякого просвітку. А може тебе таке життя влаштовує? Ти ні в чому не винен?...

Ах, значить, він у всьому винен? Гаразд, він сьогодні не хотів скандалу. Вона почала. То хай сама... Бач, як довго мовчала! Все життя мовчала! А тут прорвало... Він поставить її на своє місце. Він скаже їй усе. Прямо, одверто, без жалю вискаже все, що давно хотів сказати... Та як вона може бути незадоволеною? Чим? Такий чудовий вечір!..

До них непомітно підкрався оглушливий рев літака. Вони проґавили момент, коли ще можна було уникнути катастрофи. Вона летіла на них без промаху. І їм не було вже рятунку.

А такий був чудовий вечір. Тихий, лагідний...

Дружина церувала червоні вовняні панчохи, а чоловік читав газети.

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Дозвольте пригадати Вам, що вкладки повинні бути вплачені вже в першому дні місяця, коли припадає чергова платність.

Тому проситься належні вкладки вирівнювати не пізніше, як 25-го дня даного місяця.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЗМІНИ ЦІН ЗА ОГОЛОШЕННЯ у щоденнику „Свобода" та у "Ukrainian Weekly"

З уваги на підвишку поштової оплати (понад 100%) за висилку „Свободи" та „Українського Тижневика", як також поважний зріст цін паперу та інших друкарських матеріялів, Адміністрація „Свободи" є **ЗМУШЕНА** піднести ціни оголошень, які обов'язуватимуть з днем **1-го квітня 1982 р.,** а саме:

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „СВОБОДА"

1 інч через одну шпальту —
за академії, посмертні згадки, розшуки, подяки .... **$ 6.00**

1 інч через одну шпальту —
за приватні концерти, бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів і т. д.) **$10.00**

Оголошення на 8 шпальт, без огляду на їх зміст по .... $10.00 за кожний інч.

Якщо до оголошення включається знімку — коштуватиме додатково:

Фоторепродукція на одну шпальту —— $ 8.00
Фоторепродукція на дві шпальти —— $10.00
Фоторепродукція на три шпальти —— $12.00

Оголошення на чергове число мусить вплинути до Адміністрації 2 дні перед появою числа.

•

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ В АНГЛОМОВНОМУ ТИЖНЕВИКУ UKRAINIAN WEEKLY (НЕДІЛЬНЕ ВИДАННЯ)

1 інч через одну шпальту —
за академії, посмертні згадки, розшуки, подяки —— **$ 6.00**

1 інч через одну шпальту —
за праватні концерти, бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів, і т. д.) —— **$10.00**

Оголошення на чергове, недільне видання, мусить вплинути до Адміністрації до ПОНЕДІЛКА.

Телефонічно оголошень НЕ ПРИЙМАЄТЬСЯ, тільки у наглих випадках.

Концерт учнів Музичнпї Студії проф. Зої Маркович

Перший ряд (зліва): Бетті Абрагам; Антоній Очуіда, помічник управителя Джейкобс музичної компанії проф. Зоя Маркович; о. митрат Зенон Злочовський, Валя Катрук, Оксана Костюк, Іван Шперналь. Другий ряд (зліва): Антонія Катрук, Юрій Лесків, Віра Наконечна, Дарія Наконечна, Христина Наконечна, Богдан Бачара, Євген Солтис, Мирон Солтис, Юля Отуляк, Роксана Отуляк і Володимир Матієвич.

(Я.Ч.)—Філядельфійська Музична Студія проф. Зої Маркович має марку однієї з найкращих. У ній вчаться тільки музично обдаровані, талановиті учні.

Програма Студії включає вивчення стилю славних клясичних композиторів, в тому і світової слави українських . Система навчання є подібною до методи гри на фортепіяні піяніста-віртуоза та композитора Франца Ліста.

Проф. Зоя Маркович, член Об'єднання професорів музики в Америці—відома піяністка із своїх концертних виступів в Европі, Канаді, Америці. Її вважають однією з найкращих музичних педагогів. Вона гідно репрезентує українську музику в неукраїнському світі. Наслідки її праці видно на щорічних концертах її учнів.

Цього року такий концерт відбувся 19-го червня у концертній залі музичної компанії Джейкобс у центрі міста. Програма складалася з сольових творів і дуетів на два фортепіяна. Учні виконали твори Баха, Ґріґа, Коломийця, Ковалевського, Людкевича, Косенка, Лисенка та інших.

Концерт відкрила учениця студії Антонія Катрук, яка привітала всіх присутніх і вела програму українською мовою.

Програму почали Бетті Абрагам, яка бездоганно заграла пісню Дублянського і дует на чотири руки з проф. Зоєю Маркович та дует на два піяно з Богданом Бачарою. Музично обдарований Євген Солтис виконав „Ведмедика" Косенка, а Мирон Солтис—народну пісню і „Ягілочку" Вериківського. Мирон відіграв також дует на два піяна із своїм братом Євгеном.

Народну пісню „Бандура" в обробці проф. З.Маркович на шість рук дуже добре виконали Віра Наконечна та її доньки Христина і Дарія. Талановитий Богдан Бачара уміло віддав характер „Елегії" складного твору Ґріґа.

До перших учнів належать Юрій Леськів, Роксана Отуляк, Дарія Наконечна. Богдан Бачара є одним з тих учнів, які виконують складні концертні твори.

Концерт учнів Музичної Студії проф. Зої Маркович пройшов з великим успіхом і присутні на ньому рясними оплесками нагороджували усіх виконавців. В імені вдячних учнів Валя Катрук і Юрій Лесків вручили своїй вчительці дві китиці квітів.

Серед гостей на залі був о. митрат Зенон Злочовський, парох церкви св. Архистратига Михаїла на передмісті Філядельфії.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ПАВЛО СТАРЖЕВСЬКИЙ, член УНС Відд. 347-го Т-ва „Запорізька Січ" в Милвил, Н. Дж., помер 21-го травня 1982 року на 94-му році життя. Нар. 12-го липня 1887 року в Грималові, Зах. Україна. Членом УНС став в 1923 році. Залишив у смутку дружину Михайлину; сина Михайла; дочки Павлину і Френсис та внучку Дану; сестру Павлину. Похорон відбувся 24-го травня 1982 року на „Мавнт Плесант Семетері" в Миллвил, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Дарія Цапар, секр.